

ВИНАРСКО-ЗЕМЛЕДЪЛЧЕСКИ ВЪСТНИКЪ

Редактира се отъ редакционно-административния комитетъ, състоящъ отъ: Хр. С. Георгиевъ, Д. Торомановъ, А. Гечевъ, М. Чукчуковъ, К. Малковъ и Д. Гюлеметовъ.

„Винарско-Земледѣлчески Вѣстникъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: на 1 и 15 ч.

Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плевенъ.

Необнародвани ръкописи, по желанието на авторитѣ имъ се връщатъ съ неплатени писма.

За обявления на 4 стр. се плаща по 30 ст. на редъ, смѣтани въ гармондъ.

На всичкитѣ ученици се отстъпя за 3 лева годишно.

СЪДЪРЖАНИЕ: 1) По сдружаванията въ Дания; 2) Резултатитѣ отъ опититѣ съ разни земледѣлчески растения при испитателното поле на Русенското Държавно Земледѣлческо Училище, продължение отъ брой 17; 3) Пекуствени чисти масла; 4) Филоксерата въ Свищовский Окръгъ; 5) Книжнина; 6) Програма за празнуването 25-годишнината отъ издаването на първия земледѣлчески вѣстникъ „Ступанъ“ и 7) Отъ Редакцията.

По сдружаванията въ Дания.

Принципътъ на сдружаването крие въ себе си една неупорима могъществена сила. — Изолирания индивидуумъ намира голѣма защита въ сдружаването. Отъ съединение на сили, образува се единъ устойчивъ лостъ, когато бжде той добръ управляванъ.

Всички направени индустриални реформи до сегашно време сж плодъ отъ приложението на горни принципъ. — Ето защото, той не грѣбва да бжде занемаренъ или при небръгнатъ отъ земледѣлецътъ. Сжществующитѣ на западъ земледѣлчески синдикати, сж основани съ цѣлъ да покажатъ благодаренията отъ солидарността. А пъкъ на тази послѣдната е основанъ земледѣлческия кредитъ.

Мѣстнитѣ касови учрѣждения, не сж друго нищо, освѣнъ прѣдставители на спомѣнатитѣ синдикати. Слѣдователно, какво друго би прѣдставлявали днешнитѣ или бждшитѣ синдикати, ако не задължения съ цѣлъ да се защитятъ интереситѣ на земледѣцитѣ.

И колко други икономически мелиорации щѣха да се осъществятъ, ако синдикатитѣ бѣхж по-распространени.

Минж вече онова време, въ което царуваше единъ непобѣдимъ инстинктъ на недовѣрчивостъ, — която поставяше голѣмъ страхъ между хората.

Не отдавна, всѣки единъ обичаше да се затвори у дома си, всѣки криеше постыжкитѣ на работитѣ си, като фамилиарни секрети; всѣки единъ се боеше отъ съседитѣ си; а всико това е имало за послѣдствие развитието на уединения животъ, който имъ е отнемалъ всѣка възможность за усъвършенствование; а още по-вече, че послѣдний — не имъ позволявалъ да съобщаватъ проектитѣ и желаня-

та си за да прѣдолѣжатъ на мъжнотитѣ въ прогресътъ.

Тѣзи назадничествости, тѣзи егостични традиции, нѣма съмнѣние, че въ днешно време, малко по-малко изчезватъ.

Денътъ, въ който ще изчезне вече тази несъобщителность е близо вече!

Благодарение на сдружаването, благодарение на солидарността Сѣверна Америка дължи на развитата до немовѣрность култура.

Нъ да не отиваме по-далече! — Нека погледнемъ въ Европа на примѣрната Дания. — Да, тази малка за уважение страна ни доставж най-очевидни доказателства, какво може да стори и най-слабо-развитата частна инициатива.

Статистическитѣ и официалнитѣ документи, рѣшенията отъ земледѣлческитѣ конгресси и техническитѣ бюлетини, издавани отъ Копенхагенското правителство, ни позволяватъ да се произнесемъ за бързото прогрессиране на Данското земледѣлие.

А всичко това се дължи, най-много на частната инициатива, безъ ни най-малката намѣса на държавата.

При всичко, че спѣнкитѣ и мъжнотитѣ отначало бѣхж неописуеми, нъ това никакъ не попрѣчи да се дойде до настоящитѣ добри резултати.

Множество икономисти сж твърдѣли и твърдятъ, че въ распарцелванието на стопанствата лежи голѣмия недостатъкъкъ за разширяването и усъвършенствването на новооткритията въ земледѣлието.

Не отколѣ, распрѣдѣлението на земитѣ въ Дания е било такова, щото по-голѣмата частъ отъ селскитѣ имения сж се състояли само отъ 2 до 10 хектара пространство.

Сега се явява въпросъ, като какъ сж дѣйствували тамошнитѣ земледѣлци за постигане на днешното си завидно икономическо положение? Отговора ни е този: Посрѣдствомъ сгрупировката на земитѣ на земледѣлцитѣ отъ извѣстни общини и внасянието на опрѣдѣлени пропорционални внесове, употребени за покупката на сѣмена, инструменти, машини и пр.

Властта, ако и да не вземала никакво участие въ тѣхнитѣ дѣла, нѣ при това не е испушчала случаятъ да не ги насърдчи съ доброжелателната си морална похвала.

Не се минахъ много години, отъ какъ тази прѣкрасна идея за солидарността се отрази и върху другитѣ форми на промишлеността. Индустрията, която се намираше въ занемарено положение, днесъ е доста напръднхла.

По настоящемъ, житното производство въ Дания се е увеличило съ 4 пкти по-вече, при всичко, че земитѣ ѝ не сж толкозъ плодородни и често пкти климатическитѣ ѝ условия сж неблагоприятни.

Овесътъ завзема първо мѣсто по плодородностъ, по диръ това иде ячемикътъ, ржжъта и пшеницата. Обработватъ се сжщо: гришка, грахъ, ленъ, рапица и конопъ. Картофитѣ и захарното цвѣкло на послѣдъкъ сж дали голѣмъ приходъ. Напослѣдъкъ Данцитѣ се силно интересуватъ и слѣдватъ безъ умора усъвършенствуванieto по отгледванието на домашнитѣ животни. Данския конь се много цѣни и търси отъ чуждитѣ държави, особено впрегатния. — На едрия рогатъ добитъкъ е обърнато сериозно внимание, тѣй като и той съставлява единъ значителенъ износъ. За забѣлзване е, че млѣчната индустрия е взела първенството. Тя е първа на свѣтътъ, не само на количество, нѣ и по начинътъ на обработванието на млѣкото. Тя съставлява важенъ пазаръ за Англия по доставката на маслото. Това си благосъстояние Дания не е извоювала по другъ начинъ, освѣнъ съ примѣрното си старание. Въ повечето мѣстности, земледѣлцитѣ сж се въсползовали и отъ устройството на парни млѣкарници. Сега за сега сжществуватъ подобни около 900 на брой. Всички сж съединени въ едно централно дружество за експортъ, което продава направо съ по добра печалба за смѣтка на производителитѣ разнитѣ млѣчни продукти.

Тамошнитѣ селени нѣматъ вече нужда да тичатъ по градскитѣ банки, защото почти въ всѣко село си иматъ мѣстни кредитни учреждения, които така сжщо спомагатъ за материалното въздигание на Данския земледѣлецъ.

Данския селенинъ притѣжава двойна способностъ отъ колкото всѣки другъ чловѣкъ. Той е благодаренъ да върши всичко това, което го силно интересува, като поставя на равно икономията съ страстьта на работата.

Данския народъ върши всичко самъ; ималъ е желание да притѣжава народни училища, гдѣто на дѣцата да се даватъ познания по всичкитѣ клонове отъ народния имъ поминъкъ. И дѣйствително, не се измина много и Дания е вече притѣжателка на около 70 отъ този родъ училища и въ скоро врѣме даже всѣка отдѣлна община, ще се радва на своето си отдѣлно училище.

Отъ горното се вижда, че Дания очаква всичко отъ земледѣлието си, затова е тя срѣдоточила, всичкото си внимание за поставянieto му на подобающа нога. Примѣра на Дания заслужава да бжде подражанъ и отъ насъ, още по-вече затова че три четвърти отъ нашето население е чисто земледѣлческо.

Изв „д' Agriculture nouvelle“

Резултатитѣ отъ опититѣ съ разни земледѣлчески растения при испитателното поле на Руссенското Държавно Земледѣлческо училище.

(Продължение отъ брой 17).

2. Ячемици.

Особенъ интересъ, поради новитѣ обстоятелства, които легка-полегка се развиватъ у насъ съ расширението на пивоварската индустрия, заслужватъ пролѣтнитѣ ячмици, защото тѣ даватъ най-добрия материалъ за правенieto на бирата. За тази цѣль въ нашето испитателно поле се вземахъ за ислѣдование слѣдующитѣ прочути сортове: Шведски, Шевалие, Хана, Педигре и Орегонъ.

Сѣмето за посѣвание пристигна сжщо така кжсно, както и това отъ пшеницитѣ, съ исклучение на Шведския ячемикъ, който притѣжаваме още отъ минжлата година. Почвата бѣше разработена сжщо тѣй, както и за пшеницитѣ. Прѣдшественници за Шведския ячемикъ и Орегона бѣхъ пшеници, а за останжалитѣ — бостанъ.

Врѣмето на посѣванието и количеството на употребеното сѣме се вижда отъ долната таблица:

Сортъ	Дата на сѣението.	Количество на сѣмето.	Поникн.ж.м.
1. Шведски	18-ий Мартъ	10 kg.	26-ий Мартъ
2. Орегонъ	24-ий „	7 „	1-ий Априлий
3. Хана	26-ий „	9 „	2-ий „
4. Шевалие	26-ий „	7 „	3-ий „

За бързото поникване помогнахъ дъждоветѣ, които паднахъ веднага слѣдъ сѣението, както и високата температура за кълнението. Понататѣкъ вегетацията продължаваше добръ. Ячемикитѣ Шевалие и Хана, бѣхъ твърдѣ слабо развити, което отдадохме главно на лошата разработка на парцелитѣ, които се падаха на граница (слогъ) въ минжлитѣ години. Тѣ имахъ слабо стебло, което скоро почна да пожълтъва. Шведския ячемикъ бѣше нападнатъ отъ лаврата на бръмбарчето *Sema melanopa*, нѣ скоро се поправи, поради силнитѣ дъждове и недаде да се почувствува поврѣдата, а Орегона се нападна по-кжсно и много силно, която ларва ѝ доста поврѣди на доходността като я намали съ 15—20 0/0, а така сжщо и качеството на ячемика. Поврѣдата се състои въ изсмукване сокътъ на листата, което влече слѣдъ себе си: слабо стебло и слаби класове съ лежки зърна.

Прѣзъ вегетационното врѣме не се прѣдприе никаква друга работа освѣнъ плѣвението, по сжщитѣ причини, които се приведохъ за пшеницитѣ.

Ячемика бѣше много братимилъ, която способностъ той притѣжава и макаръ, че употребеното сѣме бѣше тѣй малко, 7—10 kg., цѣлото пространство отъ 1 Да бѣше съвршено изпълнено. Стеблата (сламата) бѣхъ твърдѣ добръ развити, особено на двата сорта: Шведския и Орегона. Понеже ячемика свършва вегетацията си съ нѣколко дена по-рано отъ пшеницитѣ, а то се случи тогава когато нѣмаше дъждове да му попрѣчатъ, то и доходитѣ бѣхъ по-голѣми, отколкото на пшеницата. Датата на искласяванието, пожъванието и траянието на вегетационния периодъ се вижда отъ долната таблица:

Сортъ.	Искласилъ.	пожънатъ.	вегетационенъ периодъ.
1. Шведски ячемикъ	18-й Май	22-й Юний	95 дена
2. Орегонъ	24 „	23 „	90 „
3. Хана pedigree	26 „	3 Юлий	98 „
4. Chevalier	21 „	4 „	99 „

Ако и пролътния ячемикъ, както и пшеницата бѣше посѣтъ съ 20—25 дена по-рано, тогава трѣбваше да бждемъ сигурни, че дохода му щѣше да бжде по-голямъ, защото щѣше да се развие по-рано и то тогава, когато имаше много влага въ почвата.

Въ долната таблица се вижда количеството на зърното, сламата и тежестта на 1 Хл. зърно:

Сортове	зърно въ Хл.	1 Хл. = kg.	Слама въ kg.
1. Швед. ячемикъ	2·60 Нл.	65·5 kg.	175 kg.
2. Орегонъ	2·00 „	57·5 „	160 „
3. Хана педигре	2·50 „	63·5 „	130 „
4. Шевалие	2·00 „	61·5 „	158 „

Отъ горнето се вижда, че Шведския ячемикъ е далъ най-голямъ приходъ, когато ячемикътъ: Орегонъ и Шевалие сж дали най-малкъ, нъ при все това нормаленъ приходъ. По отношение тежестта на зърното, която е една мѣрка за оцѣнение качеството на ячемика, виждаме, че Шведския заема първо мѣсто съ 65·5 kg., което е нормалното тегло на единъ пивоварски ячемикъ, а най-малко хектолитрово тегло имаше Орегона, което и така трѣбваше да излезе, защото остана недоразвитъ, вслѣдствие горѣпоменатитѣ поврѣди; подиръ него идеше Шевалие, който бѣше сжщо така извънредно слабъ. По отношение на сламата първо мѣсто заема пакъ Шведския, макаръ че изобщо количество на сламата му не бѣше колкото може да бжде. Подиръ идатъ Орегонъ и Шевалие, а най-послѣ Хана. Този послѣдния имаше едно твърдѣ оскъдно стебло, което по-вече произлизаше вслѣдствие недобрата обработка на почвата, понеже парцеллата, на която бѣше посѣтъ той, е била по-рано слогъ (граница) на една нива съ друга.

Отъ резултатитѣ на опита съ пролътни ячемиси могатъ да се извадятъ двѣ заключения: 1) че по-рано посѣтия ячемикъ дава по-добъръ приходъ въ зърно и слама а 2) че отъ четиритѣ сорта най-добра по отношение на доходитѣ сж: Шведския и Хана и даже, ако послѣдния се бѣше посѣлъ поне 5—10 дена по-рано, щеше да замине Шведския и щеше да даде до 35 Хл. отъ Хектаръ.

Вирѣнието на пролътнитѣ ячемиси въ този край е вече доказано отъ по-рано, вслѣдствие на което фермата на училището сѣе всѣка година най-малко по 20—30 Хектара, а не по-малко сѣятъ и много частни земледѣлци въ околнитѣ села: Червена вода, Липникъ, Абланово, Красенъ, Тръстеникъ и пр. Така щото нашата цѣль нѣма да бжде да доказваме това, а само кои сортове отъ пролътнитѣ ячемиси трѣбва да се прѣдпочетътъ, кои даватъ най-голямъ доходъ и кои сж най-добри по качество и се плаща за тѣхъ отъ фабрицитѣ най-скжпо.

3. Царевича.

Опитванието на разнитѣ сортове царевича трѣбва да сѣставлява сжщо така нашия прѣдметъ, тъй като всѣкому е извѣстно, че и въ нея има ранни и късни сортове, както

и такива, които даватъ голѣми и малки доходи. Понеже често пжти въ насъ (даже и обикновенно прѣди 2—3 год.), лѣтото е твърдѣ горѣщо и сухо, а това е негодно за развитието на царевичата, то трѣбва да се гледа за распространение на нѣкои ранозрѣющи сортове помежду земледѣлцитѣ. Прѣдъ видъ на това, испитателното поле на земледѣлческото училище трѣбваше да послужи и за мѣсто, където можехъ да се прѣдприематъ подобни опити. Доставихъ се слѣдующитѣ сортове царевича: 1) ранни: nanerottolo (дребенъ пигнолето), чеклеръ, пигнолето и чинквантино и 2) късни: златенъ конски зжбъ, бѣлъ конски зжбъ и обикновенна влашка царевича.

За да се посѣе царевичата, трѣбва температурата на въздуха и въ почвата да бжде нагорѣ отъ 12° С. Понеже такава температура не настъпва по-рано отъ 15-й Априль, заради това и сѣението се започна отъ тогава.

Почвата за царевичата бѣше орана единъ пжтъ на есенъ и втори пжтъ на пролѣтъ, слѣдъ което се и прѣвлачи. Сѣянieto става въ гнѣзда на разстояние 60—80 см. Датата на посѣванието, прѣдшествующето растение и количеството на употребеното сѣме, се вижда по долу:

Сортъ.	Прѣдшест-венникъ.	Дата на посѣванието.	Количеств. на уп. сѣме.
1. Златен. конски зжб.	пшеница	14 Априль	2 kg. на 1 Дг.
2. Чеклеръ	бостанъ	15 „	1 „ „ „
3. Пигнолето	„	15 „	1 „ „ „
4. Чинквантино	„	„	1 „ „ „
5. Нанеротоло	„	21 „	1/2 „ „ „
6. Бѣлъ конски зжбъ.	„	15 „	2 „ „ „
7. Обикновенна влашка царевича.	„	21 „	2 „ „ „

Посѣтитѣ царевичи поникнахъ:

1. Златенъ конски зжбъ	къмъ 27 Априль т. е. за 13 дена
2. Чеклеръ	„ 25 „ „ „ 10 „
3. Пигнолето	„ 25 „ „ „ 10 „
4. Чинквантино	„ 25 „ „ „ 10 „
5. Нанеротоло	„ 2 Май „ „ 11 „
6. Бѣлъ конски зжбъ	„ 27 Априль „ „ 13 „
7. Обикновенна влашка	„ 1 Май „ „ 10 „

За бързото поникване на царевичата спомогна нормалната за кълнение температура и влагата, паднала въ форма на джждъ прѣзъ тѣзи дни. Особено е помогналъ джждътъ, който вали на 13-й Априль (6 милиметра височина) и задържалата се въ почвата влага отъ понапрѣшнитѣ джждове, особено падналия джждъ на 13-й Априль, който беше 18 м. м. За по-късно посѣтитѣ не по-малко е помогналъ и джждътъ отъ 25-й Априль (4·1 м. м.) а този отъ 28-й сжщи (5·4 м. м.).

Още при поникванието се забѣлѣжи, че сортоветѣ: чеклеръ, бѣлия конски зжбъ и пигнолето бѣхъ слабо поникнали, което неможеше на нищо друго да се отдаде, освѣнъ на слабата кълняема способностъ на сѣмето, доставено отъ една Виенска фирма. Понеже не се притѣжаваше по-вече сѣме, то парцеллитѣ се оставяха наполовина съ горѣпоменатитѣ сортове, за да се види поне кога ще узрѣжтъ и тѣзи сортове, въ сравнение съ останалитѣ, бѣзъ да се прави сравнение и при тѣхъ съ доходността.

Прѣз вегетацията, царевичата като окопвателно растение се прѣкопа два пѣти, като и при това се загърлихж коренитѣ и стеблата въ основата, слѣдъ послѣдното окопване.

Кога сж извършени тѣзи работи вижда се отъ слѣдующата таблица:

Сортъ.	I копане	II копан.	Загърлян.
1. Златенъ конски зжбъ	4-й Май	—	28-й Май
2. Чеклеръ	5 „	17-й Май	6-й Юний
3. Пигнолето	5 „	22 „	5 „
4. Чинквантино	5 „	22 „	6 „
5. Наперотоло	12 „	4 Юний	—
6. Обикновенна влашка ц.	12 „	5 „	—
7. Бѣлъ конски зжбъ .	26 „	5-й Юний.	—

Слѣдъ свършването на всичкитѣ тѣзи работи, захвана едно твърдѣ благоприятно врѣме за царевичата, въ което тя можѣ да се развие твърдѣ добрѣ, за да даде добъръ резултатъ.

Кога е станжло искласяването, узрѣването, както и траяннето на вегетационния периодъ се вижда отъ долната таблица:

Сортове.	Кога е искласилъ	Узрѣлъ	траянне на вегетац. пер.
1. Златенъ конски зжбъ	23-й Юний	3-й Септ.	144 дена
2. Чеклель	5 „	18 Август.	125 „
3. Пигнолето	23 „	15 „	122 „
4. Чинквантино	20 „	15 „	122 „
5. Обикновенна влашка ц.	17 „	7 Септем.	139 „
6. Наперотоло	7 „	29 Юлий	99 „
7. Бѣлъ конски зжбъ .	25 „	7 Септем.	145 „

Отъ горното се вижда, че най късь вегетационенъ периодъ сж имали царевичитѣ: наперотоло (99 дена), чеклеръ (125 дена), чинквантино и пигнолето (122 дена). Най-дългъ вегетационенъ периодъ сж имали бѣлия и жълтия конски зжбъ, а така сжщо и обикновенната царевича. Къснитѣ видове можтъ да даватъ добри приходи, само ако лѣтото (прѣзъ Юлий и Августъ) е много влажно, както бѣше тази година, когато въ сухи години, или при по-сухъ климатъ най-добри сж раннитѣ видове.

Доходността и качеството на зърното на отдѣлнитѣ сортове, които бѣхж добрѣ поникнжли се виждатъ отъ долната таблица:

Сортъ.	Приход. отъ декаара.	100 L тег.
1. Златенъ конски зжбъ	3,7 хектолитри	71.00 kg.
2. Пигнолето	2,2 „	79.3 „
3. Чинквантино	1.7 „	79.0 „
4. Обикновенната	2.5 „	78.2 „

Останхлитѣ три сорта по горѣпомѣнатитѣ причини не се турятъ тукъ и тѣ не дадоха на декааръ по-вече отъ 1 Хл.

Като сравнимъ горнитѣ царевичи, виждаме, че златния конски зжбъ е далъ най-добри резултати, подиръ него иде обикновенната влашка царевича и тогава пигнолето и чинквантино.

Ако и на пазарѣтъ златния конски зжбъ получи една добра цѣна, тогава не се съмняваме, че той ще бѣде твърдѣ добрѣ за влажнитѣ мѣста и за влажнитѣ години. Раннитѣ сортове

можтъ да иматъ най-голѣмо значение за сухитѣ и онѣзи мѣста, въ които лѣтото е горѣщо и сухо, както сж въ насѣ по-вечето мѣста около Дунава (Видинско, Раховско, Вратчанско и пр.). въ които къснитѣ сортове даватъ добри резултати само въ влажни години, а въ други случаи, тѣ даватъ ничтожни приходи.

Раннитѣ сортове можтъ да се сѣжтъ и много по-късно отъ къснитѣ, защото иматъ късь вегетационенъ периодъ, а това ги прави твърдѣ згодни да служатъ за замѣстване, на нѣкои убити отъ градъ, наводнени, или изѣдени отъ насѣкомитѣ посѣви.

(Слѣдва).

Искусствени чисти масла.

Прѣвелъ отъ „Zootechnie Générale“ par Charles Cornevin.

Т. Маждраковъ.

Чиститѣ масла, особено тѣзи отъ добра марка, сж сравнително скъпи, така че бѣднитѣ фамилии мъчно можтъ се снабди съ тѣхъ. Въ Южна Европа, хората минаватъ и безъ тѣхъ, защото зехтиня ги замѣства, пѣкъ даже и по-обичай, той се прѣдпочита. Обаче, това не е тѣй на сѣверъ: за нуждитѣ на кухнята тамъ се употребява по често мастъта, отъ колкото различнитѣ зехтини.

Учени и практични фабриканти измислили способи за приготвление на искусствени чисти масла, за да послужатъ на бѣднитѣ классы. Най-извѣстното отъ тѣхъ *маргарина*, който се вади отъ говеждата лой. Тази послѣдната се нарѣзва на малки частички, послѣ се растопява надъ хладка вода, като ѣ се прибавж малко сода (soude). Температурата на водата, трѣбва да бѣде тѣкмо достатъчна за растопяването на лойта, понеже ако тя е по-висока, ще се образува разлагание и отдѣляние на вонящи съставляющии лойта части. Стопената лой се отдѣля отъ прѣжкитѣ и ципитѣ, които падатъ на дѣното на сѣда. До като е още горѣща лойта, излива се въ разлати голѣми корита, които се топятъ по-срѣдствомъ вода (bain marie) и слѣдъ като се причисти пакъ, прѣлива се въ малки тенекиени калѣпи (moulots). Пълнитѣ калѣпи се отнасятъ въ изби (25°), гдѣто лойта се смрѣзва и прѣобржща на една жълта кристализирана масса.

Така приготвената лой се изважда изъ калѣпитѣ, тура се въ платнени торби и се излага на едно доста силно водноналѣганне, гдѣто се държи на 30° до 35°. При тази топлина, лойта се раздѣля на двѣ части: една твърда, която остава въ торбитѣ — това е чистъ стеаринъ, употребяванъ за фабрикацията на свѣщитѣ; другата течна, жълтокехлебарена, която истича отъ торбитѣ и се втича въ чебури; тѣзи послѣднитѣ се занасятъ въ мази съ обикновенна (15 до 18°) топлина. Мастъта се смрѣзва постепенно, и се получава така наречения маргаритѣ, или по-право казано *олео-маргаринъ*.

Тази материя е жълтеникава и ако и малко кристална, тя много прилича на чистото говеждо масло, както по изгледа, така и по боята си. Ако експертитѣ не се лѣжатъ при вкусяването и изслѣдването ѣ, трѣбва да се признае, че повече отъ консоматоритѣ побъркватъ много често

тѣзи двѣ материи, макаръ и маргарина да не притѣжава *сладкий* вкусъ и *парфюмъ* на маслото, който е причината за високата цѣна на прочутитѣ масла.

Маргарина се приготвява по много чистъ и ефгенъ начинъ, затова той замѣсти, почти веднага слѣдъ появянето си, маслото въ храната на бѣднитѣ фамилии. Той се приготвява въ Холандия, гдѣто се продава подъ името „Холандско масло“ или „маргариново масло“.

Търговията съ това масло е износна и употреблението му докарва едно голѣмо намаление въ разноснитѣ на бѣднитѣ семейства.

Обаче, фабрикантитѣ не се задоволихъ да продаватъ маргарина подъ сжщинската му форма; скоро тѣ измислихъ да му прибавятъ искусственно приятния вкусъ и парфюмъ на материята, която искаха да имитиратъ. За постигането на този резултатъ постѣпватъ така: достатъчно е да се бие въ буталката маргарина съ малко млѣко, зехтинъ отъ *Arachnide*, а въ нужда съ малко чисто масло, за да се добие единъ продуктъ, който прилича на маслото, и отъ което много мжчно се распознава.

Този продуктъ получи различни названия: бютеринъ, искусственно масло и т. н. Когато това масло се продава подъ сжщинското му име, нѣма нищо прѣстѣпно, обаче, нѣкой малко честни търговци го продаватъ за истинско — чисто масло. Този начинъ за търгуване е безчестенъ и се счита за измама.

Продаватъ се сжщо и олео-маргарини, които не съдържатъ млѣко, но съдържатъ въ голѣмо количество стеаринъ, но понеже тази материя замръзва скоро и се втвърдява, за избѣгване на това, се прибавя малко зехтинъ отъ *Arachnide*.

Единъ законъ отъ 14/2 Мартъ 1887, изисква щото маргарина да се продава подъ сжщинското му име.

Способи за распознавание фалшификацийтѣ на маслото. Тѣ сж основани:

1) *Върху вкуса*. Поставено на опеченъ картофъ, маслото има добръ вкусъ, а маргарина — неприятенъ;

2) *Върху топенето*. Маслото се поставя въ една епруветка и се държи нѣколко минути на висока температура. Ако има много пѣна — маслото е чисто; за маргарина — пѣната е по въ малко количество, обаче кипението е много шумливо;

3) *Върху опрѣдѣлението на специфичното* (отдѣлното) *тегло на растопеното масло, въ свръзка съ точката на кипението на водата, посрѣдствомъ теглката на Mohr (Моръ)*.

Истинското масло има специфично (отдѣлно) тегло около 0,867, а искусственото — 0,859. Този способъ, ако и много хваленъ, не е сигуренъ, защото и натуралнитѣ масла показватъ различие въ теглото, понеже това зависи отъ врѣмето на млѣкопуцанието и отъ храната, която се дава на животнитѣ. Така, зимно врѣме маслото тежи колкото и маргарина, а по нѣкога и по-малко;

4) *Върху микроскопическото прѣгледвание*. Въ искусственото масло, въздушнитѣ мѣхурчета сж по-голѣми и на брой по-малко, отъ колкото въ натуралното. — Ако пропустнемъ свѣтлина прѣзъ плоча полярезирана съ гипсъ, лесно ще видимъ въ искусственото масло тлѣститѣ кристализирани частички, които се срѣщатъ само въ твърдитѣ тлѣстини, които сж биле прѣтопявани. Натуралното масло,

не е никога кристализирано, ако е прѣсно, но ако е държано въ помѣщения съ измѣняюща се температура, то показва многобройни кристализации отъ голѣми кристали;

5) *Върху емулзията (размѣшението)*. Този способъ, измисленъ отъ Г-нъ Mayer, Директоръ на земледѣлческата щация въ Wageningen (Холландия), е слѣдующия: Взема се около 60 с. гр. масло, което ще се испытва и се туря въ една епруветка, гдѣто се измива съ 12 к. см. алкалична вода (отъ 2 до 6 капки амониякъ на 100 вода). Слѣдъ като се разбие добръ, поставя се въ топла вода, сгрѣна на 37°, гдѣто се държи на сжщата температура, нѣколко минути; слѣдъ това се расклатва и се излива въ една стъклена хуния, на която е прибавена една каучукова трѣбица съ щипци. Промива се съ топлата вода; а щипцитѣ се поставятъ по такъвъ начинъ, че водата да се истича по-малко. Сжщеврѣменно се влива въ хунията друга вода, до гдѣто започне да истича бистра. Ако испытваното масло е чисто, по исту денитѣ стени на хунията ще се заблѣжи чистъ ситно надробенъ казейнъ, пѣкъ, ако въ него е имало искусственно масло, или каквато и да е растопена тлѣстина, това ще се познае отъ присѣтствието надъ водата на маслени пѣтна, нѣщо което не се заблѣзва съ чистото масло.

За да се откриятъ багрилата, оставени въ маслото, размѣсватъ се 2 к.ст. масло съ толкози алкоолъ и се нагрѣва до кипението. Ако маслото не е обогрено, алкоола остава безцвѣтенъ. Въ противенъ случай, спирта се боядисва, и като се разбърка добръ растопеното масло, неговата и спиртната бои оставатъ неизмѣняеми (Mayer);

5) *Върху оптичния анализъ*. Спорѣдъ Г-нъ Violette „чиститѣ масла и маргаринитѣ показватъ различни рефракции, на масло-рефрактометра. Чистото масло показва отклонение отъ — 39° до — 27°, а маргарина отъ — 15° до — 8°. Показанията на този уредъ сж вѣрни, когато се отнася до смѣси, на които елементитѣ сж съ извѣстно отклонение. Потрѣбно е слѣдователно, да се опрѣдѣли, посрѣдствомъ редъ наблюдения, върху различнитѣ масла, най-малкото отклонение, по-слабо отъ което ще даватъ само маргаринитѣ. Маслорефрактометра може да бжде ползвенъ за испытание на маслата, съ които се търгува, обаче неговитѣ показания ще се взематъ за вѣрни, ако сж по-ниски отъ тѣзъ за чиститѣ масла; въ противенъ случай, съ тѣзи показания често пжти маргарина ще се приема за масло и обратното“.

Филоксерата въ Свищовскій Окржгъ.

Свищовскій окржгъ, до прѣди освобождението ни, па и до скоро, се е броялъ за чисто земледѣлческы окржгъ. Културата на лозата е била распространена повече между гражданитѣ и затова лозарството е било развито добръ само въ градоветѣ: Свищовъ и Никополъ; но слѣдъ освобождението ни, обработванието на лозята е започнало постепенно да се распространява между селското население и е достигнжло до тамъ, че днесъ Свищовския окржгъ, по численостъта на народонаселението си и пространството, което е посадено съ лозя, стои почти на равно въ сравнение съ лозарскитѣ окржзи.

Свищовскій окржгъ брой 99,557 души народонаселение, което е расположено на 2,575,750 декара пространство, отъ което 1,020,039,90 декара обработваема земя, заедно съ ливадитѣ отъ която 52,540,385 декара е посадено съ лозя; значи на веѣка глава се пада по 0,527 декара лозе. При това, като на-

правимъ едно сравнение между 1896 и 1898 год. ще видимъ, че прѣвъ 1896 год. лозята въ Свищовскій окръгъ сж биле 44,204·5 декара, а прѣвъ 1898 година 52,540·385 декара, отъ което се вижда, че има едно увеличение отъ 8335·885 декара. Това увеличение на лозята не е вървело и не върви равномерно на всѣкъдѣ изъ окръга, то се е усилило въ селата на Свищовската околия и въ нѣкои отъ Никополската, а въ градоветѣ е въ застои съ едно малко намаление. Въ нѣкои села на Никополската околия, и на едно-двѣ отъ Свищовската, пространството на лозята силно се намалява и за още една-двѣ години ще стигне до нула.

Причинитѣ по които пространството на лозята въ Свищовъ и Никополъ не се увеличава сж: скъпите работни сили; неопитността на лозаритѣ — винари да си приготвяватъ по-добъръ продуктъ отъ гроздето, който да може да стои по дълго врѣме и да се продаде съ по-добра цѣна; не позволяването вноса на гроздето и виното, въ покрай Дунавскитѣ Румунски градове, което се получава отъ Свищовскитѣ и Никополски лозя и е намирало добъръ пазаръ въ въпроситѣ градове, поради което въ Свищовскитѣ и Никополски лозя сж биле отгледвани по-вече таблени (за ѣденіе) сортови и като за причина още на това сж и криптомагическитѣ болѣсти, които на послѣдъкъ се появиха по лозята въ голѣмъ размѣръ и ги обезродихъ. Тия сжщи причини сж повлияли за намаление на лозята и въ нѣкои села, но не толкова колкото въ градоветѣ, но главната причина на това сж разнитѣ неприятели на лозата, отъ които на чело стои *филоксерата*, която е и прѣдметъ въ настоящата статия.

Филоксерата, най-първо въ Свищовскій окръгъ, е открита въ лозята на селото Бръстѣ прѣвъ 1894 год. и до тази (1898) год. е заразила лозята на 11 села, отъ които 10 въ Никополска околия и едно въ Свищовската и лозята имъ възлизатъ на 9285 декара; отъ които 1140 заразени и до сега сж сжвършено изгубени.

Мѣрките, които сж прилагани отъ страна на Министерството отъ началото дори до 1897 год., за попрѣчване на силното распространение на филоксерата, сж биле доста добри, обаче съ увольнение въ началото на 97 год. специалния за това чиновникъ и слѣдъ това постепенното увольнение на филоксернитѣ стражари, окръга е останялъ безъ никакъвъ контролъ по прилагание законнитѣ мѣрки противъ филоксерата, отъ една страна, а отъ друга — невежеството на нашитѣ лозари е дало възможностъ на заразата да крачи съ гигански крачки, както ще видимъ по-послѣ.

Тази година, отъ 20 Мартъ, е назначенъ специаленъ затова чиновникъ и слѣдъ неговото назначение мислѣхме че ще се назначи нужното число филоксерни стражари, за да може, поне отчасти, да се прилага въ практика „закона за мѣрките противъ филоксерата“, но останяхме излъгани, — и до сега нѣма никакви стражари назначени; окръга е оставенъ само на единъ чиновникъ, той, до колкото ни е извѣстно, прѣвъ минжлото лѣто е можалъ да прѣгледа лозята на 51 село и тия на градоветѣ, които възлизатъ на 39,710 декара и 881 метра и на ново е открилъ филоксерата въ лозята на 13 села и въ Свищовскитѣ. Всичко до сега има заразени лозя на 24 села и Свищовскитѣ градски, които възлизатъ на 25,998 декара; значи заразата се вмъкнала въ 25,998 декара лозя, отъ които 1800·560 декара сж лишени вече отъ живота си, а притѣжателитѣ имъ отъ поминъка си.

Законнитѣ мѣрки за попрѣчване на силното распространение на филоксерата, сж едни отъ рационалитѣ, но оставатъ и ще оставатъ такива само по книгитѣ, написани до тогава, докато прилаганието имъ въ единъ цѣлъ окръгъ се възлага само на едно лице. Спорѣдъ насъ, поне за всѣка околия, трѣбва да има по единъ такъвъ чиновникъ и 5 стражари, та да можатъ да се прѣгледватъ лозята два пѣти или поне веднѣжъ въ годината. При сегашнитѣ условия, прѣгледанитѣ тази година лозя, идущата година едвали ще се прѣгледатъ, понеже ще трѣбва да се прѣгледватъ останялитѣ не прѣгледвани тази година лозя. По този начинъ, като върви прѣгледването на лозята, заразата се открива тогава, когато зарази цѣло пространство и

не можатъ се прилага други мѣрки върху заразениѣ лозя, освѣнъ прѣдохранителни; — такива сж поставени върхъ всичкитѣ заразени лозя въ Свищовскій окръгъ: а за прилагание на други — нѣма срѣдства. Прилаганието по този начинъ на прѣдпазителнитѣ мѣрки върху заразено пространство, не е друго нищо, освѣнъ да се изпълни една формалностъ, защото нѣма кой да бди за изпълнението имъ. Общинскитѣ кметове не искатъ да знаатъ, че тѣ сами сж длѣжни да правятъ това, защото знаатъ, че чиновника нѣма възможността да се върни скоро и да прѣвѣри, дали кмета изпълнява това, което му прѣдписва закона.

На прѣлѣтъ, щомъ позволи врѣмето, чиновника едва ли може да обиколи единъ пѣтъ окръга и започва да прѣгледава останялитѣ непрѣгледани отъ първата година лозя, така щото прѣгледването на лозята, става на всѣки двѣ години единъ пѣтъ, благодарение на недостатъчни срѣдства и персоналъ. Причината на това е, че всинца всичко очакваме отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието, на което се дава на расположеение твърдѣ ничтоженъ кредитъ за запазване поминъка ни. Частната и общинската инициатива у насъ липсова, сжщото нѣщо може да се каже и за окръжната съ малки изключения; нито една община не се погрижила да прѣвѣди въ бюджета си, поне една сума отъ 20 лева за прѣдпазване лозята отъ пропадане и за възобновление на опустошенитѣ вече отъ филоксерата лозя!?

Понеже е останяло като обичай, да очакваме всичко „отъ горѣ“, то както общинитѣ, така и окръжнитѣ съвѣти, съ изключение на нѣкои, неискатъ и да знаатъ, че трѣбва да се погрижатъ за подобрене поминъка на населението и за възобновяване на пронаджлия. —

До колкото можаме да разберемъ отъ протоколитѣ на Свищовскій окръженъ съвѣтъ, публикувани въ „Дунавски извѣстия“, той е прѣдвидѣлъ въ бюджета си за идущата година 1000 лева за поддръжане на испитателно поле, овоцни и лозовъ разсадникъ и за прѣдпазване лозята отъ филоксерата, когато ний знаемъ, че затова се е настоявало да се прѣдвидятъ най-малко 8000 лева? За поддръжането на двѣ горски сѣменници има прѣдвидени 3000 лева, което обстоятелство ни се вижда твърдѣ странно, защото и по 30,000 лева въ годината да се отпусчатъ, Свищовскій окръгъ и подиръ 50 год. не ще се подобри до толкова по отношение на горитѣ; а лозята му, още подиръ 10 години, ще изчезнатъ отъ лицето на земята, ако не се взематъ съ врѣме мѣрки да се прѣдпази злото, тогава тежко и горко на тия, които се прѣпитаватъ отъ лозята!

Ето защо, за да се попрѣчи на силното распространение на филоксерата, за да се възобновятъ опустошенитѣ отъ неж вече лозя, Министерство на Търговията и Земледѣлието, трѣбва да увеличи персонала, като назначи още единъ чиновникъ и най-малко 6 стражари; а отъ друга страна да отпусне извѣстна сума и заедно съ тази отъ Окръжния съвѣтъ и отъ общинитѣ (!!), за да се започне устройването на единъ лозовъ разсадникъ съ американски лозя, за възобновление на опустошенитѣ лозя, иначе съ положителностъ твърдимъ, че Свищовскій окръгъ най-късно подиръ 10 години ще бѣде лишень отъ лозята си, лозаритѣ отъ поминъка си, а държавата отъ 183890 лева приходъ, който се получава отъ по-земленния данъкъ на лозята. Въ това ни убѣрява факта, че прѣвъ 1894 год. филоксерата се откри въ лозята на с. Бръстѣ и до сега е опустошила 1630 декара лозя отъ 2030 и оставатъ още 400 декара, а още подиръ 4 години ще останятъ само дрѣвчета да свидетелствуватъ, че тамъ е било нѣкогажъ лозя!

На свършване, ашелираме къмъ Васъ г. г. народни прѣдставители, не скѣпете се да прѣдвидите по-голѣма сума за борбата противъ филоксерата, защото въ противенъ случай, рискуваме да изгубимъ единъ отъ най-доходния си поминъкъ — лозарството.

Единъ отъ пострадалитѣ лозари.

КНИЖНИНА.

„Садово“, селско ступански вѣстникъ, списва се отъ Ст. Дълевъ, П. Сираковъ, Хр. Сотировъ, Хр. Тачевъ Т. Годоровъ и Т. Цачевъ. Излиза въ началото на всѣки мѣсець въ размѣръ на 2—2½ печатни коли на голѣми осмини. Цѣна за въ България 5 лева, а за въ странство се прибавятъ и пощенскитѣ разноси. На ученицитѣ се отстъпва за четири лева.

Любезни читатели, има ли по-полѣзно нѣщо на тоя свѣтъ отъ това да бхдешъ земеделѣецъ, да боравишъ съ земеделѣието, да си учителъ по земеделѣието, да проповѣдашъ по земеделѣието, да се разговаряшъ по земеделѣието, или пъкъ най-послѣ да пишешъ нѣщо по земеделѣието (разбирай и клоноветѣ му)? Нѣма на-ли? „Да, да, наистина нѣма“, ще каже всѣки и асла какъ може да се не потвърди тая чиста истина, когато се знай, че огромния ни държавенъ бюджетъ лѣжи исключително на плещитѣ на България земеделѣецъ!

Какъ та не ще потвърди, когато земеделѣието и клоноветѣ му хранятъ близо четири милионната България!

Като е така, то да-ли този главенъ изворъ на народното богатство се намира въ изискуемото се състояние, спорѣдъ исканието и потребноститѣ на сегашнитѣ врѣмена? — Отговаряме не. Защо? Като причини на това можемъ да поставимъ нашето възпитание, което за всичко, може би, ни е възпитало, нѣ не и въ земеделѣско отношение, то даже въ тая посока ни е възпитало много злѣ—то ни е възпитало за земеделѣието (това искусство, което храни и облича всички безъ исключение) да гледаме като на нѣщо ниско, долно, унижително и съ прѣзрение да гледаме на тия, които се занимаватъ съ него! Единъ прѣсенъ примѣръ, вървамъ ще е достатъченъ да ни убѣди въ това. Като постъпихъ най-първо ученикъ въ земеделѣското училище, веднѣжъ въ града се срѣцнахъ съ двама мои добри приятели, ученици отъ послѣдния классъ на гимназията. Слѣдъ обикновенитѣ поздравления и разменения на думи по тоя случай, ме запитахъ въ гимназията ли ще слѣдвамъ, на които отговорихъ че „не“, а потвърдихъ за въ земеделѣското училище. Знайте ли, любезни читатели, съ какво голѣмо съжаление ме изгледахъ тия седмокласници и съ какво странно любопитство ме разгледахъ? Азъ не мога Ви описа, а Вий да-ли можете си прѣдстави незная? Нѣ горкитѣ, тѣхъ азъ трѣбваше повече да съжелявамъ, отколкото тѣ мене, защото тѣ имаха нужда отъ това, а не азъ! „Не е за тебе това училище, ми каза едина, който между насъ казано е синъ на земеделѣецъ, а казва, че картофитѣ сж биле рамножавали сжщо като бобовитѣ (фасуловитѣ) растения“, „защото тѣ оттамъ искараватъ само ратаи (слуги), а не и друго. Тамъ никакво възпитание нѣма да добиешъ, защото все съ добитѣка ще боравишъ, копаешъ, ще орешъ, ще женешъ, ще върнешъ и всичко и всичко, каквото има за хамалитѣ работа, все ученицитѣ я вършатъ“, а другия, като заключение на това додаде: „тамъ ти ще забравишъ и да четешъ даже“.—

Ето, господа, мнението за земеделѣскитѣ ни училища на едни селмоклассници, които слѣдъ година вече влизатъ, като членове въ обществото, което ще ги показва съ прѣстъ, че биле „интелегентни“, че биле „свършивши“, че биле „учени“, че биле такива, че биле онаквива и прочее купешки епитети ще имъ прикачатъ и то не за друго, а ужъ да ги покажатъ до колко сж тѣ учени, пъкъ то въ сжщностъ излиза обратното на учени. Когато едни седмокласници иматъ такова криво мнение за земеделѣскитѣ ни у-ща, що останк до другитѣ, които сж нѣмали щастието да видятъ гимназия, а не и да я свършатъ? Можете сами да си прѣдставите това.

Тукъ му е мѣстото, мисля, съ голѣмо прѣскърбие да се извади на яве факта, че има много младежи, свършили земеделѣско училище, които, кой знай по-какви причини, криятъ че сж свършили земеделѣско училище, а казватъ или гимназия или педагогическо у-ще. Тия другари сж именно за съжаление, а не други. Училището, което сж свършили и общес-

твото е очаквало отъ тѣхъ хиляди добри работи, а тѣ, за голѣмо наше съжаление, си криятъ земеделѣското образование, защото, може би и тѣ като горнитѣ гимназисти, не ще сж разбрали високата цѣль, която гони правителството ни съ поддържаннето на тия училища. . . . . А това е просто скандалъ, да стоишъ три години въ едно учебно заведение и да не разберешъ каква цѣль гони то, това нѣщо здравия разсъдѣкъ не може да пробере! Ей Богу, така мисля азъ по тия работи, нѣ както се види тая истина, ще е призната и отъ частъ отъ учителитѣ отъ земл. у-ще въ с. Садово при гр. Пловдивъ, които, като за прокарвание на нея и изъ между другитѣ, сж се нагърбили съ редактирането на едно списание, прѣкарнаето име на което сж дали „Садово“. Отъ едно земеделѣско списание, редактирано отъ учители при пѣкои отъ земеделѣскитѣ ни у-ща, отдавна сж чувствуваше нужда. И да Ви кажа защо по моему—защото тогава авторитета на учителя прѣдъ ученицитѣ му бива по-голѣмъ, а въ частностъ за земл.-тѣ у-ща, той бива още по-голѣмъ. Изолитността, при която сж поставени нашитѣ земл. у-ща отъ вѣнкашния свѣтъ, па и отъ сами себеси, ги кара често пѣти да си прѣкарватъ врѣмето въ праздни приказки и бездѣлие. Все съ четене не се искарава, защото и то колкото и разнообразно ѣ да е омръзва на човѣка. Специалистъ, който не се занимава съ специалността си, лека-полека я забравя и така постепенно ще я забрави съвсѣмъ. Това сжщото се отнася и до учителитѣ по-каквато и специалностъ да биле тѣ. Частъ отъ учителитѣ при Земл. у-ще въ Садово (колко хубаво щеше да бжде ако не бѣхъ „частъ“, а да бѣхъ всичкитѣ!) като се съзнали види се това, сж се нагърбили, както казахъ, съ редактирането на сп. „Садово“ (редакцията бѣрка понятията между вѣстникъ и списание, защото списанието си нарича вѣстникъ, когато то е списание). За появяването на това списание се каза отъ земеделѣската ни преса, че било излишно, при сжществуванieto на толкова други земеделѣски списания; това обвинение си е не на мѣстото, защото, като исклучимъ „Орало“, което вече станж органъ на М-вото и „Винар. Земл. вѣстникъ“ който има други направления, не остава по-сериозенъ органъ по земеделѣието у насъ. Появяването на „Садово“ има и друга цѣль, освѣнъ тая като земеделѣско списание—да вдѣхне любовъ къмъ четене на ученицитѣ отъ Земл. у-ща, а за самитѣ учители за да напишятъ нѣщо свѣстно, да поразровятъ рководствата си, за да по-прочетатъ това онова, защото мисля, че не съ еднаква подготовка излиза учителъ на урокъ прѣдъ ученицитѣ си и когато седне да напише нѣщо за печатание? Земеделѣското поле е широко и изисква много повече работници за докарването му до едно-годѣ отговорящо състояние.

„Кой не знае, казва „Садово“, че нашата страна е земеделѣска, че всичко почти очакваме отъ земеделѣието, че цѣлия нашъ умственъ, нравственъ, държавенъ и политически животъ спочива върху земеделѣското ни производство? Кой не е чувалъ постояннитѣ оплаквания отъ страна на земеделѣцитѣ, за гдѣто не могатъ да си удовлетворятъ поне насжщитѣ нужди? Отъ всѣка страна се почти чува, че земеделѣието не носи, че то не си исплаща“.—

„Отъ година на година дълговетѣ на селянина се увеличаватъ; даже въ нѣкои села отишли до тамъ, че не е въ състояние да ги исплаща, дори като продаде и ризата отъ гърба си. Нуждитѣ пъкъ отъ друга страна всѣка година се увеличаватъ, а приходитѣ, съ които ще се покриватъ, не само, че се увеличаватъ, а постепенно намаляватъ“.

„Явно е, че при такова състояние на главния изворъ на народното ни богатство, друго не очаква, освѣнъ едно коренно економическо съиспвание на българското земеделѣие, или по-добрѣ на Българския народъ, въ едно не твърдѣ далеко бждще. За да се прѣдпазимъ отъ економическото съиспвание, което ще има въ послѣдствие регресиранието на народа ни въ всички направления, трѣбва съ врѣме да се взематъ съответственитѣ мѣрки, за подобрението на земеделѣието ни, докато още се има надѣжда за възможното имъ по-лесно приложение,

защото въ противенъ случай ще бжде късно да може да се помогне“.

Тия високи съображения сж накарали горнитѣ учители, да прѣдприематъ редактирането и изданието на това списание, за което толкова грижи и жизнена енергия ще се хаби по издръжката му. Редакторитѣ на това списание се въодушевяватъ само отъ благородната амбиция, да бждатъ и тѣ що-годѣ полѣзни народу си, а никъкъ не и да се ползватъ съ нѣкакви материални облаги отъ нищожния абонаментъ на списанието. Излѣзлитѣ седемъ броя, напълно потвърдяватъ думитѣ ни.

Отъ излѣзлитѣ до сега броеви оставятъ добро впечатление слѣдъ прочитанието статитѣ:

Едно мнение по подобрене нашето земледѣлие; по организацията на стопанствата при земледѣлческитѣ ни у-ща; нѣколко думи по распространение у насъ добри видове и сортове отъ Земл. растения; Лозарството и винарството у насъ; переноспората; вкисване на вината; кога трѣбва да косимъ ливадитѣ; каква полза сж принели млѣчнитѣ центрофуги и пр. и пр.

Ето какви бѣлѣжки ще направимъ на това списание: 1) стила още повече да се опрости, като има прѣдъ видъ образованието на читателитѣ си; 2) по-голѣмо внимание да се обрѣща на корегиранието му, защото и безъ това рѣчнитѣ грѣшки изобилствуватъ; 3) статии съ „слѣдва“ по-нарѣдко да се срѣщатъ; 4) редакцията му да вземе всички възможни мѣрки и да введе въ списанието и особенъ отдѣлъ — критически, какъвто до сега ни едно списание земледѣлко не е отворило, та за книги съ земледѣлко образование, сж биле принудени другитѣ списания, на които не имъ е работа земледѣлието да се обаждатъ. Въ тоя отдѣлъ редакцията систематически да разгледва земледѣлскитѣ книги и списания и 5) което, мислѣ, е най-главно, подъ всѣка напечатана статия трѣбва да стои подписъ. Проповѣдате, господа, здрава наука, защо тогава си криете имената? Кажете ги за да имаме по-голѣмо довѣрие, въ думитѣ Ви и за резултата да държимъ Висъ, а не цѣлата редакция.

Въ заключение, ний бихме искали да видимъ въ рѣцѣтѣ на всѣки земледѣлецъ, на всѣки учителъ, на всѣки който се интересува отъ земледѣлието, това тѣй на врѣме дошло въ бѣдната ни земледѣлка литература списание.

гр. Пловдивъ,

Хр. Ив. Разсукановъ.

Бѣдната ни земледѣлка литература се обогати съ двѣ нови произведения, а именно: 1) **Земледѣлчески взаимноспомогателни дружествени Касси** (по системата на Райфайзена) отъ Ц. В. Кайзеръ. Прѣвелъ В. Манушевъ, учителъ при Държ. Практическо Земледѣлко училище въ с. Садово, при гр. Пловдивъ. Цѣна 50 стотинки.

Книжката е написана въ форма на разговоръ и както казва и самия прѣводачъ въ прѣдговора си, прислѣдва главната цѣль, да обясни на интересующитѣ се, че страхътъ отъ **взаимната неограничена отговорност** е неоснователенъ, понеже се знае, че този, именно основенъ принципъ е най-много плашилъ основателитѣ имъ въ другитѣ държави, плаши и у насъ нашитѣ земледѣлци. Тази именно главна цѣль, спорѣдъ насъ, е доста добръ постигната. Обясненията върху другитѣ точки по устройството на тѣзи дружества, не ни се харесахъ до толкова: особено много злѣ биждѣ обясненията относително образуването на фондоветѣ (резервенъ и благотворителенъ) и отдѣлянието на дивидента. Спорѣдъ насъ, по-добръ щѣше да бжде, ако г. Манушевъ пропуснеше 8, 9 и 10 точка отъ обясненията, или поне да ги упростеше, защото съ тѣхъ не само че не осветлява устройството имъ, но още по-вече го затъмнява.

Къмъ книжката е присъединенъ примѣренъ уставъ за дружествата по началото на Райфайзена, взетъ изцѣло отъ рапорта на г. Атанасовъ. Г-нъ Манушевъ щѣше да стори много по-добръ, ако жертвоваше още малко врѣме и изработеше новъ уставъ,

съгласно новия „търговски законъ“, защото уставътъ на г. Атанасовъ не отговаря на изисквания на помѣнатия законъ. Изобщо взето, книжката е написана на доста достъпенъ езикъ и ще може да се разбере отъ всѣки грамотенъ чловѣкъ. за това ний горѣщо я прѣпорѣчваме на г. г. читателитѣ на вѣстника ни.

Желающитѣ да я иматъ, нека се обрнатъ къмъ прѣводача ѝ г. Манушевъ въ с. Садово при гр. Пловдивъ.

2) **Частно земледѣлие**, съставилъ Фр. Хитилъ, учителъ и рѣководител на фермета при Държ. Земледѣлко училище край гр. Руссе. Съ 84 фигури въ текста. Стр. 392 на голѣми 8-ни. Цѣна 3 лева. Цѣлия материалъ е раздѣленъ на 3 части: а) Живота на растенията; б) Частно Земледѣлие и в) Ливадарство.

Правото, за да се произнесемъ по неж, си задържаме за единъ отъ слѣдующитѣ броеве на вѣстника си.

ПРОГРАММА

за

празнуванието 25-годишнината отъ издаванието на първия земледѣлчески вѣстникъ

„СТУПАНЪ“

въ гр. Видинъ, подъ редакцията на Г-нъ Димитръ В. Храновъ.

1. Празнуванието ще стане въ гр. София, на 3-й Януарий идушата 1899 г.

2. Въ честь на празника, ще стане тържественно заседание, на което ще присѣтствуватъ поканенитѣ.

3. Въ врѣме на заседанието, Г-нъ Димитръ В. Храновъ, като редакторъ на в. „Сгупанъ“, ще приеме поздравленията на присѣтствующитѣ лица и адреситѣ, които ще му се поднесжтъ.

4. Вечерята ще има другарска вечеря, на която ще присѣтствуватъ поканенитѣ лица. За по-голѣми подробности, всички които желаждъ, могатъ да се отнесжтъ до Настоятелството на Българското Земледѣлко Дружество въ София.

Умоляватъ се редакциятѣ на всички вѣстници да прѣпечататъ настоящето.

Отъ ред. на сп. „Орало“.

Извѣстяваме на г. г. абонатитѣ на вѣстника ни, че агента ни за Сѣверна България — г. Никола Вълевъ прѣставж да бжде вече тъкъвъ, по собствено желание.

Въ редакцията ни се намиратъ за проданъ подвързани и не подвързани цѣли годишни течения отъ I и неподвързани отъ II годишнина на вѣстника ни, които прѣдставляватъ единъ цѣненъ материалъ за всѣки винаръ — земледѣлецъ. Желающитѣ да иматъ неподвързани течения, нека испратжтъ въ редакцията 3 лева и 75 ст., а за подвързанитѣ 4 лева и 25 ст.

Отъ редакцията.